

## **SENSORVEILEDNING HOVBVP10220 Barnevernspedagogen i velferdssamfunnet høsten 2021**

Denne sensorveiledningen er først og fremst skrevet for å gi føringer til sensorene, for hvilke fagområder som kan være aktuelt for kandidaten å berøre. Sensorveiledningen er imidlertid ikke styrende for utmåling av karakter ut over et minimumsnivå av hva som må forventes. Studenter på senere kull som benytter sensorveiledningen i ledd i studiene, kan med fordel merke seg at veiledningen derfor heller ikke er ment som en «mønsterbesvarelse».

Individuell hjemmeeksamen over 3 dager (72 timer). Alle hjelpemidler er tillatt og det forventes at studentene har benyttet seg av aktuell litteratur i sin skriftlige fremstilling.

Besvarelsen skal ha et omfang på maks 2.000 ord. Det benyttes karakterregel A-F.

Eksamensoppgaven består av oppgave 1 og 2, hvorav oppgave 2 har delspørsmål a og b. Kandidaten skal besvare alle spørsmålene. Ved vurdering av besvarelsens endelige karakter, veier hver av de tre spørsmålene like mye. Hvert spørsmål må være vurdert til karakteren E eller bedre for at eksamensoppgaven i sin helhet skal kunne karakterettes til karakteren E eller bedre.

Når det gjelder referanseteknikk er det sentrale at kandidatene er konsekvente i hvordan de henviser.

### **Generelt om emnet og undervisning:**

Undervisningen i emnet har vært delt inn i følgende temauker: 1) velferdsstatens organisering og juridisk metode, 2) menneskerettigheter med særskilt fokus på LHBT og den samiske minoriteten, 3) forvaltningsrett, 4) helserett, folkehelse og fattigdom, 5) velferd og sosiale tjenester, og 6) barne- og familierett. I tillegg har studentene arbeidet med et arbeidskrav over hele emnet (en juridisk caseoppgave), har hatt en uke med faglig fordypning i ulike sosiologiske perspektiver, og en uke oppsummeringsforelesninger uken før eksamen. Undervisningen har vært organisert som felles forelesninger for barnevern og sosialt arbeid, med egne profesjonsrettede oppgaveseminarer og gruppeveiledninger for hver studieretning. For de fleste av studentene har emnet vært deres første møte med jussen og flere studenter har opplevd at det har vært krevende å sette seg inn i jussen og juridisk metode. Hovedvekten av undervisningen har vært digital. Det har vært flere undervisere inne i emnet enn høsten 2020.

### **Momenter ved karaktersetting**

Kandidaten skal vurderes i sin skriftlige prestasjon. Ved karaktersettingen skal kandidatens vurderingsevne og selvstendighet vektlegges. Sensorveiledningen berører en del viktige sider ved emnets eksamen dette semesteret. For å oppnå karakterene som spesifikt nevnes i sensorveiledningen er det imidlertid ikke nødvendig å berøre alt som er nevnt i denne sensorveiledningen.

Det er kandidatens identifisering av aktuelle bestemmelser, og i forlengelsen av dette – kandidatens synliggjøring av relevante problemstillinger og drøfting av disse som skal vurderes. Hvilke konklusjoner kandidaten ender opp med skal som utgangspunkt ikke vektlegges i vurderingen, så fremt den ikke fremstår åpenbart i strid med de momenter kandidaten selv har trukket frem, og såfremt konklusjonen ikke viser en vesentlig manglende forståelse av gjeldende rett. I et slikt tilfelle vil avviket synliggjøre en alvorlig mangel ved kandidatens forståelse av det innhold som er presentert, og det vil da være grunn for å vurdere om kandidatens presentasjon tilfredsstillende minimumskravene grunnet manglende vurderingsevne (karakteren E vs. F).

Symbol	Betegnelse	Generell, kvalitativ beskrivelse av vurderingskriterier
A	Fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Kandidaten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.
B	Meget god	Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.
C	God	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.
D	Nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.
E	Tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.
F	Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstillende de faglige minimumskravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.

### Oppgave 1:

Gjør rede for hva legalitetsprinsippet er og kom med eksempler på situasjoner fra helse- og sosialfaglig arbeid der prinsippet har betydning.

Legalitetsprinsippet har stått sentralt gjennom hele emnet. Prinsippet er behandlet i den anbefalte litteraturen og i forbindelse med undervisning i juridisk metode, forvaltningsrett, helse- og omsorgsrett, menneskerettigheter og barnevernrett.

Kandidaten må som et minimum få frem at legalitetsprinsippet handler om at myndighetene må ha hjemmel i lov for å gripe inn i borgernes friheter og rettigheter. Det sentrale er at kandidaten på en forståelig måte får frem at inngrep og begrensninger i rettigheter og friheter krever lov hjemmel, eller annet rettslig grunnlag. Legalitetsprinsippet skal ivareta den enkeltes

rettssikkerhet. Det er et pluss om kandidaten får frem noe om hensynene bak legalitetsprinsippet.

Kandidaten bør som et minimum finne frem til og presentere Grunnloven § 113 som nedfeller legalitetsprinsippet. Det kan ikke forventes at kandidaten gir en utdypende redegjørelse, men heller at de finner frem til Grl. § 113 og deretter gir selvstendige eksempler på legalitetsprinsippet's betydning i helse- og sosialfaglig arbeid, som for eksempel ved arbeid i NAV, barneverntjenesten og liknende. Sterke kandidater vil peke på at også menneskerettighetene stiller krav om lovhjemmel eller annet rettslig grunnlag ved det offentliges inngrep i rettigheter og friheter. Kandidaten kan eksempelvis trekke inn den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 8 om retten til privatliv og familieliv, som stiller krav om at «inngrep av offentlig myndighet» må være «i samsvar med loven». Konvensjonen er inkorporert i menneskerettsloven av 1999 og gjelder som norsk rett. Ved motstrid skal konvensjonen gå foran annen norsk lovgivning, mrl. § 3. Det bør opplyses om hvilken status menneskerettskonvensjoner som trekkes inn har i norsk rett.

Oppgaven kan videre besvares på ulik måte og det må gis rom for å disponere besvarelsen på ulik måte. Kandidaten kan for eksempel anlegge en bred tilnærming, eller gå i dybden på enkelte rettsområder eller eksempler innenfor velferdsretten og helse- og sosialfaglig arbeid. Aktuelle eksempler kan blant annet knyttes til tildeling av helse og omsorgstjenester, barnevern og økonomisk sosialhjelp, og knyttes til vedtak og faktiske handlinger (eksempelvis offentlig pleie og helsehjelp). Det er å anta at mange kandidater trekker inn eksempler på bruk av tvang hentet fra helse- og omsorgstjenesten og fra barnevernets arbeid. Medisinsk behandling gis som hovedregel på bakgrunn av samtykke, se pasientrettighetsloven § 4-1. Rettslig grunnlag for helsehjelp til barn finner vi i pasientrettighetsloven § 4-4. Hvis ikke samtykke foreligger, er det et krav om hjemmel i lov eller nødrettslig grunnlag. Aktuelle hjemmelsgrunnlag er helsepersonelloven § 7, pasientrettighetsloven kap. 4A, bestemmelser i psykisk helsevernloven, helse- og omsorgstjenesteloven kap. 9 (psykisk funksjonsnedsettelse), og helse- og omsorgstjenesteloven kap. 10 (rusmiddelavhengige). Lovene er behandlet i undervisning og i anbefalt litteratur. Kandidater som ikke ser at tvang er et særlig inngripende tiltak som krever hjemmel i lov, bør få vesentlig trekk. Kandidater som nevner nødrettslig grunnlag som et alternativ, bør gis pluss for det.

Det vil også være aktuelt å hente eksempler fra andre rettsområder, og særlig barnevernretten. I den forbindelse bør kandidaten både komme inn på utgangspunktet om at tiltak forutsetter samtykke etter barnevernloven og kravet om hjemmel i lov dersom foreldre ikke samtykker. Her vil det også være naturlig å komme inn på retten til privat- og familieliv etter den europeiske menneskerettskonvensjonen artikkel 8. Den sterke kandidat får frem at tiltak etter barnevernloven innebærer at det offentlige griper inn i retten til familieliv etter artikkel 8, og derfor krever enten samtykke eller hjemmel i lov. Kandidaten som på en god måte får frem at artikkel 8 ikke er en absolutt bestemmelse, men at inngrep kan gjøres i retten til privatliv og familieliv dersom vilkårene etter artikkel 8(2) er oppfylt, bør få god uttelling for det. Artikkel 8 stiller blant annet krav om at inngrep har hjemmel i lov eller annet rettslig grunnlag. EMK artikkel 8 er behandlet i anbefalt litteratur og en undervisningsuke ble satt av til innføring i menneskerettigheter.

Sterke kandidater er selvstendige i sine redegjørelser og bruk av eksempler. Kandidater som gjør lite annet enn å gjengi Grl. § 113 viser liten grad av selvstendighet og forståelse, og når kun et minimum.

## Oppgave 2:

- a. Ta utgangspunkt i barnelova, og gi en nærmere beskrivelse av innholdet i, og forskjellen på, foreldreansvaret og omsorgsansvaret. Ta deretter stilling til hvem av foreldrene som må samtykke til henvisningen til PPT.

Barnelova har vært behandlet i forelesning og seminar i tillegg til i anbefalt litteratur. Det forventes som et minimum at kandidaten identifiserer bl. § 30, og gir en kort definisjon av begrepene foreldreansvar og omsorgsansvar. Gjengivelse av bestemmelsen uten nærmere betraktninger til bestemmelsens innhold, kan ikke tilkjennes stor uttelling.

For å oppnå karakteren C eller bedre, forventes det i tillegg at kandidaten sier noe om begrensningene i foreldrenes autonomi etter bl. § 30, slik de fremkommer i §§ 31-33. Kandidater som her trekker inn barns med- og selvbestemmelsesrett og setter dette i sammenheng med foreldrenes beslutninger etter bl. § 30, skal krediteres for dette. Aktuelle bestemmelser å trekke inn i en slik sammenheng er Grunnloven § 104, eller Barnekonvensjonen artikkel 12, i en nærmere drøftelse av barns rett til å uttale seg og bli hørt i tråd med barnets alder og modenhet.

Den gode besvarelse får frem bl. § 30 tosidighet: Foreldres plikt til å dra omsorg for barn, og hva dette betyr i praksis, og foreldrenes rett og plikt til å bestemme for barnet i personlige forhold, og skriver dette inn i sin redegjørelse av begrepens innhold. Kandidaten får tydelig frem forskjellen på de to begrepene, og hvor de overlapper. Det forventes at kandidaten får frem foreldreansvarets uavhengighet til hvor barnet bor, hvem som har daglig omsorg og hvorvidt det praktiseres samvær eller ikke. Et annet moment som er relevant å få med er hvordan et foreldreansvar inntreffer, hvem som kan inneha et slikt. Kandidater som trekker linjen til bl. § 37 skal krediteres for dette.

Kandidater som knytter mangel på foreldreansvar og rett til opplysninger etter bl. § 47 sammen, skal krediteres for dette.

Hva angår spørsmålets andre del, om hvem som må samtykke til henvisningen, så forventes det at kandidaten knytter svaret til hovedregelen i bl. § 30, og foreldre som har del i foreldreansvarets rett og plikt til å ta bestemmelser for barnet i personlige forhold, og gjennom dette finner at begge foreldre må samtykke til henvisningen. Dersom kandidater deretter knytter en nærmere betraktning til forsvarlighet av utøvelse av foreldreansvar dersom samtykke motsettes, så skal kandidaten krediteres for dette. Tilsvarende gjelder for kandidater som i tillegg trekker linjen over til Statsforvalternivå og vurdering av setteverge.

- b. Ta utgangspunkt i aktuelt lovverk, og vurder hvilke velferdstjenester fra det offentlige som kan være aktuelle for å avhjelpe situasjonen.

Oppgaveteksten reiser her flere aktuelle, rettslige problemstillinger, som kan være aktuelle for kandidaten å trekke frem:

Far er uføretrygdet, og det forventes derfor som et minimum at kandidaten sier noe om den økonomiske stønaden som er knyttet til uføretrygd. Kandidater som finner veien til folketrygdloven kapittel 12 skal krediteres for dette. Tilsvarende gjelder for kandidater som trekker frem rundskrivet som gir bestemmelsene i kapittelet nærmer innholdsbeskrivelse.

For å oppnå karakteren C eller bedre, er det nødvendig at kandidaten drøfter familiens økonomiske situasjon i lys av sosialtjenesteloven §§ 18 og 19. Den gode kandidat viser her anvendelse av rundskriv R35-00 i sin tilnærming og argumentasjon.

Beskrivelsen av familien benevner ulike behov som Per ikke har økonomi til å ivareta: Kjøp av mat, nødvendig klær og utstyr når vinteren inntreffer. Her forventes det at den gode kandidat drøfter Pers underholdsplikt etter bl. § 30, opp mot forvaltningen av egen økonomi, før vurdering av sosialtjenestelovens bestemmelser presenteres. Kandidater som trekker linjen til frivillige organisasjoner og ulike gratistilbud som familien kan benytte seg av, skal krediteres for dette.

I vurderingen av besvarelsen vil det ikke være kandidatens konklusjon som skal være avgjørende for karakteren, men hvordan kandidaten argumenterer for aktuelle vilkårs fravær eller tilstedeværelse, som beslutningsgrunnlag. Kandidater som ser hen til bl. § 67, skal krediteres for dette.